

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАБОЛОННОЇ ТА ЯДРОВОЇ ДЕРЕВИНИ ДЕРЕВ ДУБА ЗВИЧАЙНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ІНТЕНСИВНОСТІ РУБАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВЕДЕННЯМ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Визначено частку заболонної деревини в деревах дуба звичайного на ділянках, на яких проводились доглядові рубання різної інтенсивності. Встановлено, що зі зменшенням об'єму вибірки підвищується відсоток заболонної деревини.

Ключові слова: дуб звичайний, доглядові рубання, інтенсивність рубань, заболонна деревина.

A.O. Bondar – DLHO "Vinnytyalis"

Ratio internal sapwood and heartwood of the an oak ordinary trees depending on intensivity of care felling

It is determined percent internal sapwood in an oak ordinary trees on sites on which care felling of different intensity were carried spent. It is determined, that with reduction of volume cut-out part the percent internal sapwood raises.

Keywords: an oak ordinary, care felling, intensity of cabins, internal sapwood.

У заболонній деревині накопичується волога і поживні речовини, які використовуються деревом в екстремальних умовах. Тому, чим більша частка заболонної деревини в об'ємі дерева, тим легше воно переносить посушливі періоди [2, 3].

Об'єкт досліджень. Пробні площі закладались на дослідних ділянках у 57-річному насадженні в кв. 46 Якушинецького лісництва Вінницької області, на яких протягом 50-ти років проводились доглядові рубання різної інтенсивності.

Освітлення і прочищення проводились за схемою:

- ділянка "А" – проводили тільки санітарні рубання;
- ділянка "Б" – в рядах дуба вирубувались пригнічені, дуже відстаючі дерева;
- ділянка "В" – ряди дуба зріджувались до дотику крон;
- ділянка "Г" – ряди дуба зріджувались так, щоб віддаль між деревами не перевищувала половини середньої крони;
- ділянка "Д" – ряди дуба зріджувались на віддаль ширини середньої крони.
- Проріджування і прохідні рубання проводились за схемою:
- ділянка "А" – проводили тільки санітарні рубання (контрольна ділянка);
- ділянка "Б" – рубання проводились згідно з "Настановами" з сильною інтенсивністю (26-35 % запасу насадження);
- ділянка "В" – вирубували на 25 % менше, ніж передбачено "Настановами" (рубань помірної інтенсивності);
- ділянка "Г" – вирубували на 25 % більше, ніж передбачено "Настановами";
- ділянка "Д" – вирубували на 50 % більше, ніж передбачено "Настановами".

Як відзначалось, зі збільшенням частки заболонної деревини і зниженням ядрової в стовбурах підвищується запас вологи в деревах і вони легше переносять посушливі періоди. Співвідношення заболонної і ядрової деревини залежить від багатьох чинників, до яких належать умови місцезростання, склад насаджень, повнота, наявність водяних пагонів тощо [1]. Повнота насаджень, як відомо, залежить від інтенсивності доглядових рубань.

¹ генеральний директор ДЛГО "Вінницяліс"

Результати досліджень. За нашими даними (табл. 1) зі зменшенням інтенсивності доглядових рубань, за малим винятком, підвищується частка заболонної деревини і зменшується частка ядрової не тільки у стовбурах, але і в гілках. Так, за умов вирубання деревини на 25 і 50 % більше передбаченого "Настановами" частка заболонної деревини у стовбурах становить 49,8 і 32,1 %, а ядрової 77,3 і 67,2 %, а при вирубуванні деревини згідно з "Настановами" і менше на 25 %, ніж передбачено останніми, частка заболонної деревини становить 39,9 і 52,6, а ядрової 60,1 і 47,4 % (табл. 1).

Табл. 1. Частка співвідношення заболонної і ядрової деревини у стовбурах і гілках дуба звичайного 57-річних часткових культур, створених у свіжих дібровах Якушинецького лісництва, кв.46

Середні		Частка деревини, %										
висо- та, м	діа- метр, см	в стовбурах		у гілках								
		забо- лон- на	ядро- ва	висо- та до гіл- ки, м	забо- лон- ної	ядро- вої	висо- та до гіл- ки, м	забо- лон- ної	ядро- вої	висо- та до гіл- ки, м	забо- лон- ної	ядро- вої
Секція А. Проводили санітарні рубання (контроль)												
24,5	27,0	49,8	50,2	9,0	76,8	23,2	9,8	84,1	15,9	16,6	93,5	6,5
Секція Д. Вирубали деревини більше на 50 %, ніж передбачено "Настановами"												
20,0	27,5	32,1	67,9	9,6	77,4	22,6	11,0	86,2	13,8	14,2	84,3	15,7
Секція Г. Вирубали деревини більше на 25 %, ніж передбачено "Настановами"												
22,7	28,9	22,7	28,9	10,4	22,7	77,3	72,3	27,7	73,8	26,0	80,5	19,5
Секція Б. Доглядові рубання проводили згідно з "Настановами"												
21,8	26,1	39,9	60,1	15,6	70,0	30,0	17,5	55,7	44,3	19,6	74,6	25,4
Секція В. Вирубали деревини менше на 25 %, ніж передбачено "Настановами"												
24,7	27,5	52,9	47,4	11,2	89,5	10,5	11,3	100	00	13,5	100	100

Така ж закономірність спостерігається і при порівнянні цих видів деревини в гілках. Причому на ділянках, де вирубали деревини на 25 і 50 % більше передбаченої Настановами, ядрова деревина є на всіх трьох дослідних гілках, а на ділянці, де вирубали менше на 25 %, ніж передбачено Настановами, ядрова деревина утворилась тільки у найнижчих гілках і то в незначному (10,5 %) об'ємі (табл. 1).

Отже, можна констатувати, що дерева дуба звичайного на ділянках, де проводяться помірні рубання, краще забезпечені вологою.

Висновки

Помірні доглядові рубання у з рівномірним розміщенням дерев за площею утворюють умови для здійснення потенційних можливостей дуба звичайного, що проявляються в подовженому інтенсивному рості за висотою і діаметром, формуванні повнодеревних, добре очищених від гілок стовбурів. Після доглядових рубань доцільно залишати зімкнутість крон не менше 0,8. Таке насадження сформоване на ділянці (секція В), де при доглядових рубаннях вибирали деревини менше на 25 %, ніж передбачено "Настановами" (1996).

Література

1. Гордиенко М.И. Ясени в лесных ценозах равнинной части Украины/ Автореф. дис... д-р биол. наук. – К., 1971. – 51 с.
2. Иванов Л.К. Физиология растений. – М.-Л.: Гослесбумиздат, 1936. – 368 с.
3. Максимов Н.А. Краткий курс физиологии растений. – М.: Сельхозиздат, 1958. – 559 с.

УДК 557.4

Проф. В.Д. Бондаренко, канд. с.-г. наук – УкрДЛТУ

ПРО ЧУЖОМОВНІ ТА НЕТОЧНІ ЛЕКСИКО-СТИЛЬОВІ КОНСТРУКЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІСІВНИЧІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Наголошується на потребі формування та уніфікації лісівничої термінології відповідно до семантичних і лексичних особливостей української мови

Prof. V.D. Bondarenko – USUFWT

Foreign lexico-stylistic constructions in Ukrainian forest terminology

The need of formation and unification of forest terminology according to semantic and lexical peculiarities of the Ukrainian language is accented.

Ще Сократ (V ст. до н.е.) зауважував, що точне логічне визначення понять – найголовніша умова істинного знання. Праліси, пущі, ліси України, щодо цієї найголовнішої умови істинного знання про них, потребують ретельної уваги.

Пралісами називають незаймані предковічні ліси. На території Європи найбільше таких лісів збереглося в Українських Карпатах – понад 10 тисяч гектарів. Ознаки пралісів властиві **пуццям** – великим густим, дрімучим лісам. Далеко за межами України відомі пущі Полісся (Цуманська, Любомльська, Ратненська та ін.).

Просто **ліс** – це велика площа землі, поросла деревами і кущами. Синонімічний ряд, розпочатий словом ЛПС, нараховує більше двох десятків слів. Словник епітетів української мови (1998) до слова ліс подає 147 епітетів, але зазначає, що є й інші. Майже 100 спеціальних означень лісу містить Державний стандарт термінів лісівництва (1996).

Сучасне лісове господарство – сфера діяльності і сфера інтересів багатьох людей. Тільки в системі Держкомлісгоспу України працює понад 100 тис. чоловік. У лісотехнічних ВНЗах, коледжах, лісових школах навчається майже 10 тис. студентів і учнів. Термінологічна проблема стосується, отже, значної кількості спеціалістів.

Лісівництво, бортництво, мисливство (в лісових угіддях) – з давніх давен традиційне і престижне заняття українців. Власне через те, формувалася самобутня фахова термінологія. На жаль, наступне колоніальне становище України, перебування її регіонів у складі різних держав перервало процес утвердження цієї термінології, призвело до істотних втрат. На етнічній території українців поширилися запозичення, кальки, штучні мовні конструкції. Причому не тільки у лісівничому побуті, а і в науковій та навчальній літературі. Запозичені терміни фахівці часом перекладали українською мовою, але не завжди знаходили для цього точні і вичерпні аналоги.